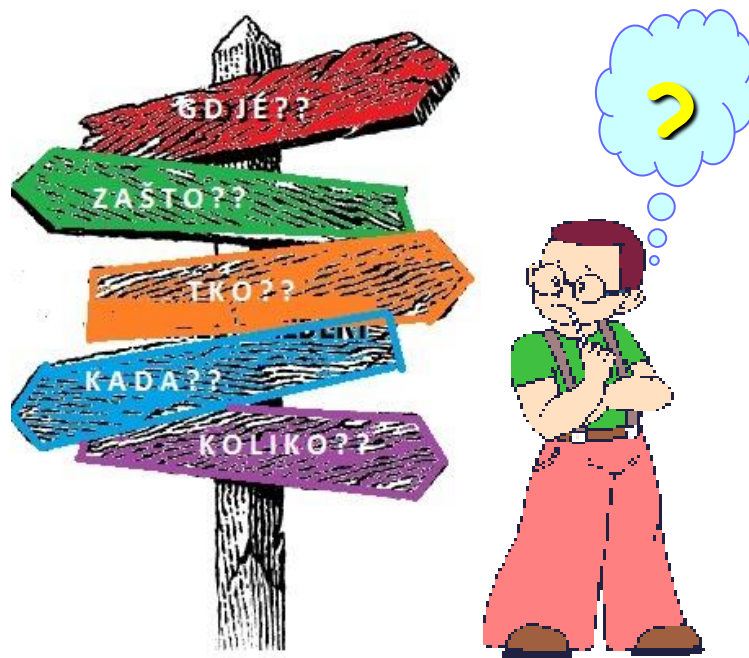

КАКО ОДАБРАТИ СРЕДЊУ ШКОЛУ

Након завршене основне школе потребно је донијети веома важну одлуку – одлуку о избору будућег занимања. То није нимало лак задатак! Избор занимања једна је од најважнијих одлука у човјековом животу. Раду посвећујемо много времена. Просјечан радни дан је 8 сати што значи да човјек око једне трећине свог живота проведе радећи. Због тога је јако битно изабрати занимање којим ћемо бити задовољни и обављати га успјешно и са задовољством.

Које грешке најчешће чинимо при избору занимања

- Површно процјењујемо себе и своје могућности
- Не правимо разлику између интересовања и способности за одређено занимање
- Немамо довољно информација о свијету рада и занимања
- Допуштамо да други доносе одлуке умјесто нас

О чему треба размишљати при упису у средњу школу

О крајњем циљу. Јако је битно покушати размишљати унапријед, о оном крајњем циљу, о послу којим би се волио бавити цијели живот. То није лако, али што више размишљаш о томе, читаш, разговараш са другима и теби ће слика полако почети да буде јаснија. Ако

ништа покушај размишљати шта никако не желиш да радиш, па ће ти се сужавати круг занимања. Сазнај да ли је за занимање којим желиш да се бавиш потребно завршити средњу школу или и факултет. Треба имати у виду да је за упис факултета потребно завршити четворогодишњу средњу школу.

О својим интересовањима. Интереси су оно што нас занима, чиме се желимо и волимо бавити. Људи се разликују по својим интересима. Некога интересује техника и рад са машинама, некога контакти са другим људима, некога рад на отвореном простору, неко се интересује за музику, неко воли да гледа емисије о славним историјским личностима и догађајима... Интереси се могу мијењати током одрастања, али постоје и они који су стални и трају годинама. Такође, једна особа се може интересовати за више ствари. За одабир будућег занимања важно је процијенити који су наши трајнији интереси, у каквим активностима уживамо, у чему нам брзо прође вријеме, у чему показујемо најбоље резултате.

О својим способностима. Другим ријечима, шта је то у чему си добар. Неко добро куха, неко лијепо и прецизно црта, неко је добар у рачунању или организацији људи. То су само неки примјери различитих способности. Способности одређују оно што човјек може. Било би пожељно да посао којим желиш да се бавиш, осим што је интересантан, одговара и твојим способностима. Није довољно да нас нешто занима ако не посједујемо способности да то и остваримо. На примјер, интересантно ти изгледа да будеш популаран пјевач, али не можеш се похвалити да знаш лијепо пјевати. Изгледу да успијеш су ти веома слаби. Исто тако, то што нас занима и што волимо кухати не значи да ћемо бити успјешан кухар ако немамо, на примјер, добро развијено чуло мириса и укуса. Дакле, овдје је битно да будеш искрен према себи. Ако себи поставиш циљ који ти је тешко постићи, бићеш незадовољан и мучити се током школовања, а на крају ћеш вјероватно одустати.

О типу занимања/радним условима. Јако је битно да се добро информишеш о томе која занимања нуде одређене школе. На тај начин ћеш моћи сигурније одредити да ли су то занимања која ти одговарају или не. Покушај да замислиш у каквом радном окружењу би волио да радиш. Да ли волиш да се крећеш у већем кругу људи или да си сам? Чини ли ти се занимљивим посао у канцеларији или теренски посао? Да ли више волиш да дијелиш радне задатке са другима или да сам радиш и не зависиш о другима? Волиш ли динамичан и непредвидив посао или познате и предвидиве ситуације? Сваки човјек има неке особине које утичу на то какав посао му одговара. Ако си нпр. комуникативна особа која воли да буде окружена другим људима онда ти сигурно неће одговорити неки административни посао гдје ћеш бити стално окружен сређивањем папира или радом на рачунару. Такође, постоје и занимања која захтијевају одређене тјелесне и здравствене

предуслове. Неке тјелесне карактеристике могу бити контраиндикација за рад у одређеним занимањима, односно важно је водити рачуна да не буду препрека за успјешност у обављању посла. Размисли, које су твоје особине и каквом радном окружењу оне одговарају?

О стању на тржишту рада. Стање на тржишту рада говори о томе колике су шансе за проналазак посла. Ситуација на тржишту рада нам показује која занимања су тражена, те они који их стекну имају и већу вјероватноћу да се запосле, а која занимања нису тражена на тржишту рада, те људи са тим занимањима имају веће потешкоће да пронађу посао. На жалост, тренутно живимо у доба велике економске кризе, тако да је глобално све теже наћи посао у било којој струци. Али, без обзира на то нека занимања су опет траженија од других.

Ко може помоћи при одабиру средње школе

Данас постоји широк спектар могућности да се дође до жељених информација. Искуство је показало да никада не треба користити један извор информација. Иако ми често мислимо да најбоље познајемо сами себе, ипак се показало да од велике помоћи може бити потражити помоћ и од других људи. Како би слику коју имаш о себи провјерио или допунио најбоље је поразговарати са људима који су ти блиски и проводе доста времена с тобом.

Родитељи те знају цијели живот, од рођења. Знају твоје добре особине, твоје слабости, интересе и жеље, радне навике, начин на који се носиш са различитим ситуацијама и виде твоје понашање у различитим окружењима и са различитим људима. Такође, највише им је стало до тога да теби буде добро у животу. Због тога се посавјетуј с њима, јер ће ти сигурно бити од велике помоћи.

Сестре/браћа слично као и родитељи живе са тобом и познају те добро. Блискији си ти годинама, тако да они можда познају и неку твоју скривену жељу.

Разредне старјешине или наставници којима вјерујеш такође могу бити од помоћи. Школа је ипак ближа радној атмосфери него кућа тако да они могу да претпоставе како би се снашао у одређеном послу или средњој школи.

Школски психолог или педагог је стручни сарадник у школи који ти са професионалне стране може помоћи у твом избору школе. На основу разговора и тестирања посебним тестовима за избор занимања може ти дати савјет шта је најбоље за тебе.

Пријатељи који похађају средњу школу која те интересује ти могу дати „из прве руке“ информације које ће ти бити корисне. Можеш их питати све о школовању, професорима, предметима, ваншколским активностима и слично. На овај начин ћеш стећи бољу слику о школи која те интересује и лакше донијети одлуку.

Посјета школи која те интересује је прави начин да на лицу мјеста осјетиш атмосферу која влада у некој школи и сакупиш потребне информације.

Интернет је најбржи начин сазнавања информација о свему што те интересује у вези са процесом изградње твоје каријере.

Кораци у одабиру средње школе

Када се све сабере и одузме, конкретни кораци током процеса избора средње школе су слjedeћи:

1. Размисли реално о својим жељама, интересима, способностима.
2. Дефиниши своју дилему и сузи избор - која занимања/школе ти се чине одговарајућим за тебе.
3. Прикупи што више информација о занимањима и средњим школама које су ушле у ужи избор.
4. Разговарај и посавјетуј се са теби блиским људима и/или са стручним лицем.
5. Донеси коначну одлуку са којом ћеш бити задовољан.

Избор средње школе не смије бити непромишљена одлука и сплет околности.

ПРИПРЕМИЛА:

мр Неда Милинковић, психолог